YAYIN NO: 1425

COVID-19 SALGININ HUKUKÎ BOYUTU
Editör: Prof. Dr. Muhammet Özekes

ISBN 978-625-7598-41-5

GENİŞLETİLMİŞ 2. BASI - İSTANBUL, HAZİRAN 2021

© **ON İKİ LEVHA YAYINCILIK A. Ş.**

Adres Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sokak No: 6A Şişli / İSTANBUL
Telefon (212) 343 09 02
Faks (212) 224 40 02
Web www.onikilevha.com.tr
E-Posta bilgi@onikilevha.com.tr
facebook.com/onikilevha
twitter.com/onikilevha
instagram.com/onikilevha

Baskı/Cilt Berdan Matbaa - Sadık Daşdöğen
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi
C. Blok No: 215/216 Topkapı/İstanbul
Tel : 0 212 6131211
Sertifika No: 45750

Editör
Prof. Dr. Muhammet ÖZEKES

COVID-19 SALGININ HUKUKÎ BOYUTU

Hukukun Tüm Alanlarında Değerlendirmeler

GENİŞLETİLMİŞ 2. BASI

onikilevha

Covid-19 Salgını Nedeniyle Alınan İdari ve Yasal Önlemlerin Konkordatoya Etkisi ve Salgının Ekonomik Sonuçlarından Olumsuz Etkilenen Borçluların Korunmasına Yönelik Tedbirlere Dair Düzenleme Önerileri

*Doç. Dr. Tolga AKKAYA**

ÖZET

Bu makalede öncelikle Covid-19 salgınının yayılmasının önlenmesi ve icra iflâs hukuku alanındaki olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla alınan tedbirlerin etkileri konusunda öğretide ve uygulamada yapılan güncel ve yeni tartışmalara katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Covid-19 salgınının önlenmesi için alınan tedbirler nedeniyle birçok sektör durma noktasına gelmiş, işletmelerin ve diğer borçluların vadesi gelmiş borçlarını ödemesi zorlaşmış veya ödeyememe ihtimali ortaya çıkmıştır. Salgının etkilerini sürdürdüğü dönemde vadesi gelen borçlarını ödeyemeyen ve ödeyememe ihtimali bulunan gerçek ve tüzel kişi borçlular bakımından alınabilecek önlemler konusunda önerilerde bulunulmuştur. Bu çerçevede ortaya konulan önerilerden başlıcaları şunlardır: 1. Konkordato hükümleri alacaklıların menfaatleri de dikkate alınarak mümkün olduğunca borçlu lehine yorumlanmalıdır. 2. Ortaya çıkabilecek çelişkili uygulamaları önlemek ve nakit akış sıkıntısı içindeki işletmelerin faaliyetlerini sürdürmelerine ve borçlarını ödemelerine imkân sağlamak amacıyla kanunla geçici bir düzenleme yapılmalıdır. 3. Covid-19 salgını döneminde borca batık hale gelen sermaye şirketleri bakımından Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesindeki borca batıklık bildiriminde bulunma yükümlülüğü devam etse dahi doğrudan iflâs hükümleri uygulanmamalıdır. 4. Konkordatoya başvuru yapılması ve konkordato mühleti verilmesi konusundaki İcra ve İflas Kanunu hükümleri geçici bir süreyle kolaylaştırılmalıdır. Bu kapsamda, borçlu

* Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı

insolvency in Article 376 of the Turkish Commercial Code continues, the provisions of direct bankruptcy should not be applied for capital companies that became deeply in debt during the Covid-19 outbreak. 4. The provisions of the Execution and Bankruptcy Code regarding the application for concordat and granting a concordat deadline should be temporarily facilitated. In this context, the obligation to submit a concordat preliminary project may be lifted to grant a temporary concordat deadline whether the debtor is subject to bankruptcy or not. The "obligation to obtain a reasonable assurance audit report", which is among the stipulated conditions for debtors subject to bankruptcy, may be temporarily removed. At the end of the temporary deadline, the obligation to hold a hearing may be lifted for a temporary period so that a definite deadline can be given. Since it is uncertain how long the effects of the epidemic will last, unlike the current regulation, regulation can be made that the temporary grace period can be extended to 8 months or more in total. With the regulation to be made, interest charging may also be suspended or a maximum rate may be determined temporarily in terms of the interests to be charged in the receivables secured by a pledge. In addition to the suggestions summarized above, as another way to prevent debtors from being subject to enforcement and bankruptcy proceedings, the terms of the Enforcement and Bankruptcy Law regarding the granting of "extraordinary deadlines" are also explained.

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle birçok ülkede olduğu gibi Türk hukukunda da Pandeminin etkilerinin azaltılması amacıyla mevzuat çerçevesinde hukuki önlemler alınmıştır. Bunlar arasında en önemlilerinden biri İcra ve İflâs Hukuku bakımından mevzuat gereğince alınan tedbirlerdir.

Bu kapsamda ilk aşamada, "fevkalâde hallerde tatili" düzenleyen İİK m. 330 hükmü uyarınca 22 Mart 2020 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 2279 sayılı Cumhurbaşkanı kararıyla Covid-19 salgınının yayılmasını önlemek amacıyla kararın Resmi Gazetede yayınlandığı 22 Mart 2020 tarihinden 30 Nisan 2020 tarihine kadar nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere yurt genelindeki tüm icra ve iflâs takiplerinin durdurulmasına, taraf ve icra takip işlemlerinin yapılmamasına, yeni icra

iflâsa tabi olsun veya olmasın konkordato geçici mühleti verilmesi için konkordato ön projesi verme yükümlülüğü kaldırılabilir. İflâsa tabi olan borçlular bakımından öngörülen şartlar arasında yer alan "makul güvence veren denetim raporu alma yükümlülüğü" geçici bir süreyle kaldırılabilir. Geçici mühlet sonunda kesin mühlet verilebilmesi için duruşma yapma zorunluluğu geçici bir dönem için kaldırılabilir. Salgının etkilerinin ne kadar süreceği belirsiz olduğundan, mevcut düzenlemeden farklı olarak, geçici mühlet süresinin toplamda 8 aya veya daha uzun bir süreye kadar uzatılabileceği yönünde bir düzenleme yapılabilir. Yapılacak düzenlemeyle rehinle teminat altına alınan alacaklarda da faiz işlemesi durdurulabilir veya işleyecek faizler bakımından geçici bir süreyle azami bir oran belirlenebilir. Yukarıda özetlenen önerilerin yanı sıra borçluların icra ve iflâs takiplerine maruz kalmalarını önleyebilecek diğer bir yol olarak, İcra ve İflas Kanununun "fevkalade mühlet" verilmesine ilişkin şartları da açıklanmıştır.

ABSTRACT

The Impact of Administrative and Legal Measures Taken Due to the Covid-19 Outbreak on Concordat and Regulatory Recommendations on Measures for the Protection of Debtors Adversely Affected by the Economic Consequences of the Pandemic

In this article, it is primarily aimed to contribute to the current and new discussions in doctrine and practice on the effects of the measures taken to prevent the spread of the Covid-19 epidemic and to reduce the negative effects in the field of enforcement and bankruptcy law. Due to the measures taken to prevent the Covid-19 epidemic, many sectors have come to a standstill, making it difficult for businesses and other borrowers to pay their due debts or the possibility of not being able to pay them. In the period when the effects of the epidemic were continuing, recommendations were made on the measures that can be taken in terms of natural and legal person borrowers who are unable to pay their due debts and who are likely to be unable to pay. The main suggestions put forward within this framework are as follows: 1. The concordat rules should be interpreted in favor of the debtor as much as possible, taking into account the interests of the creditors. 2. A provisional regulation should be made by law to prevent contradictory practices that may arise and to enable businesses with cash flow shortages to continue their activities and pay their debts. 3. Even if the obligation to report

Bu çalışmada öncelikle Covid-19 salgınının yayılmasının önlenmesi, yargı ve icra iflâs hukuku alanındaki olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla alınan tedbirlerin etkileri konusunda öğretide ve uygulamada yapılan güncel ve yeni tartışmalara katkıda bulunmak; ayrıca ilk aşamada alınan tedbirlerden sonra Covid-19 salgını nedeniyle birçok sektörün durma noktasına gelmesi, işletmelerin ve diğer borçluların vadesi gelmiş borçlarını ödeyememesi veya ödeyememe ihtimalinin bulunması nedeniyle bundan sonraki dönemde vadesi gelen borçlarını ödeyemeyen ve ödeyememe ihtimali bulunan gerçek ve tüzel kişi borçlular bakımından alınabilecek önlemler konusunda önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

I. 7226 s. K. Geçici Madde 1 Kapsamında Alınan Önlemlerin Yeni Konkordato Taleplerine Etkisi

İİK m. 285 uyarınca borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan borçlu gerçek ve tüzel kişiler 7226 Sayılı Kanun ile öngörülen durma süresi içinde konkordato talep edebilir.

7226 S.K. ile icra ve iflâs hukuku bakımından *nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflâs takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflâs takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler* önce 30 Nisan 2020 tarihine ve sonrasında Cumhurbaşkanlığı kararı ile 15.6.2020 tarihine kadar durdurulmuş ise de borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan borçlular İİK hükümleri uyarınca vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir.

Borçlarını ödeyemeyen ve ödeyememe tehlikesi altında olan borçlular 7226 s.K.'da öngörülen durma süresi içinde icra ve iflâs takiplerine muhatap olmayacaksa da durma süresinin sona erdiği andan itibaren takiplerle karşılaşma riski bulunduğundan, İİK'nın 285 vd. maddelerinde düzenlenen şartları sağlayarak konkordato talep edebilir. Konkordato talebi, 7226 s.K. kapsamına giren bir taraf ve takip işlemi veya icra veya iflâs takibi olmayıp icra ve iflâs hukukunda borçluların iflâsını önlemeye

ve iflâs takip taleplerinin alınmamasına ve ihtiyati haciz kararlarının icra edilmemesine karar verilmiştir.

Cumhurbaşkanın kararının yayınlanmasından çok kısa bir süre sonra ise ikinci aşamada, 26 Mart 2020 tarihli Resmî Gazetede 7226 sayılı Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Geçici Madde 1 ile maddi hukuk, yargılama hukuku ve icra iflâs hukukunda bazı süreler durdurulmuştur. 7226 sayılı yasanın Geçici Madde 1'in birinci fıkrasının (b) bendine göre, *"9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim veya icra ve iflâs daireleri tarafından tayin edilen süreler; nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflâs takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflâs takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler 22/3/2020 (bu tarih dâhil) tarihinden, itibaren 30/4/2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durur. Bu süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlar. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır. Salgının devam etmesi halinde Cumhurbaşkanı durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatabilir ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltabilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır."* 7226 sayılı Kanun Geçici Madde 1'in üçüncü fıkrasının (b) bendi uyarınca da 2004 sayılı Kanun ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlar kapsamında alınan tedbirlerden olarak *"Konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları, durma süresince devam eder"*. Daha kapsamlı hükümler içeren bu düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle birlikte 22 Mart 2020 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan 2279 sayılı Cumhurbaşkanı kararı çok kısa süre uygulanarak yürürlükten kalkmıştır.

Daha sonra 30.04.2020 tarihli RG'de yayınlanan *"Yargı Alanındaki Hak Kayıplarının Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 2480)"* konulu Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 7226 s.K. ile belirlenen durma süresi 15 Haziran 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

hizmet eden bir çekişmesiz yargı işi olduğundan, 7226 s.K. bu bağlamda mahkemelerden hukuki korunma talep edilmesini engellememiştir. Süreye bağlı talepler bakımından sürelerin geçmesinden kaynaklanabilecek hak kayıplarını ve hukuki sorunları engellemek amacıyla, durma süresinin sona erdiği tarihten sonra işlemeye devam edecek süreler içinde de hak sahipleri tarafından talepte bulunabilme imkânı tanınmıştır.

Öğretide takiplerin 7226 s.K. uyarınca durmuş olması nedeniyle konkordato talep edilmesine gerek ve hukuki yarar olmadığı ifade edilmişse de borçlarını ödeyemeyen veya ödeyemeyecek durumda olan borçluların konkordatonun takip yasakları dışındaki diğer sonuçlarından yararlanabilmek amacıyla konkordato talep edebileceği kanısındayım. Konkordato icra ve iflâs takiplerini engellemek yanında özellikle borçlu gerçek ve tüzel kişi işletmelerin yönetim, üretim, satış, finansman gibi işletme fonksiyonlarını yeniden yapılandırılmasına fırsat yaratmaktadır. Konkordato mühleti verilmesinin borçluya yönelik takipleri engellemek yanında, konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde konkordatoya tabi alacaklar bakımından kesin mühletle birlikte faiz işlemesinin durdurması (İİK m. 294, III), borçlunun malvarlığının korunması için gerekli tedbirlerin alınması ve bu kapsamda borçlunun tasarruf yetkisinin sınırlandırılması; borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin feshedilmesini önlemesi (İİK m. 296, I); borçlunun, tarafı olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin onayıyla feshedebilmesi (İİK m. 296, II) gibi sonuçları da bulunmaktadır[1].

Sonuç olarak konkordato, takip yasağı dışında borçlu ve alacaklılar bakımından birçok etkiyi doğurduğundan, 7226 s.K. ile öngörülen durma süresi içinde borçlu gerçek ve tüzel kişilerin özellikle işletmelerin ve şirketlerin likidite yapısının olumsuzlaşması ve olumsuzlaşma olasılığı dikkate alınarak konkordato talep edebileceği kanısındayım. Ancak

[1] Ayrıca bkz. **Yavaş M.**, "İİK m. 330 Çerçevesinde 2279 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararına Genel Bir Bakış", Lebib Yalkın, http://www.lebibyalkin.com.tr/mevzuat/haberler/2020/iik-m.330-cercevesinde-2279-sayili-cumhurbaskani-kararina-genel-bir-bakis.html, E.T., 8.5.2020; Tunç Yücel, Sürelerin Durması.

daha masraflı bir yol olması, borçlunun tasarruf yetkisini bazı işlemler bakımından sınırlandırması, salgın ortamında borçlunun konkordato projesinin mühlet içinde incelenmesi ve alacaklılarla müzakerelerin yürütülmesi fiilen zor olacağından tercih edilmeyebilir[2]. Salgının borçlular üzerindeki ekonomik etkilerinin devam edeceği düşünüldüğünde, konkordato mühletinin 7226 s.K. uyarınca öngörülen durma süresinin sona erdiği tarihten itibaren talep edilmesi daha tercihe şayandır.

II. 7226 s. K. Geçici Madde 1 Kapsamında Alınan Önlemlerin Konkordato Süreci Devam Etmekte Olan İşler Bakımından Etkisi

A. Kanun Tarafından Belirlenen veya Hâkim Tarafından Uzatılan Konkordato Mühletleri Durmuştur

Geçici Madde 1 uyarınca İİK'da belirlenen süreler ile bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler ilk olarak 22.3.2020 tarihinden itibaren 30.4.2020 tarihine kadar durdurulmuştur. Ayrıca salgının devam etmesi halinde Cumhurbaşkanına durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatma yetkisi verilmiştir. Daha sonra 30.4.2020 tarihli RG'de yayınlanan *"Yargı Alanındaki Hak Kayıplarının Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 2480)"* konulu Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 7226 sayılı Kanunla öngörülen durma sürelerinin 1.5.2020 (bu tarih dahil) tarihinden 15.6.2020 (bu tarih dahil) tarihine kadar uzatılmıştır.

İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim veya icra ve iflâs daireleri tara-

---

[2] **Pekcanıtez H.**, 2279 sayılı Cumhurbaşkanı (Fevkalâde Mühlet) Kararı ile 7226 Sayılı Kanunun Geçici 1. Maddesinin Birlikte Değerlendirilmesi, Lexpera Blog, https://blog.lexpera.com.tr/2279-sayili-karar-ile-7226-sayili-kanunun-birlikte-degerlendirilmesi/, E.T. 10.05.2020. (**Pekcanıtez**, Fevkalâde Mühlet); **Atalay O./Özekes M.**, "7226 Sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu m. 330 Hükmünü Uygulayan Cumhurbaşkanlığı Kararı (2279 Sayılı) Çerçevesinde Ortaya Çıkan Bazı Sorular ve Tartışmalara Cevaplar", Lexpera Blog, https://blog.lexpera.com.tr/7226-sayili-kanun-ile-cumhurbaskanligi-karari-neticesinde-ortaya-cikan-sorunlar/, E.T. 6.5.2020.

Konkordato mühletleri durduğundan geçici mühlet veya kesin mühlet içinde olup da 7226 sayılı kanun kapsamında durma süresi içinde kalınan dönem için mahkemelerin konkordato mühletinin uzatılmasına karar vermesi gerekli değildir. Örneğin, 22.3.2020 ile 15.6.2020 tarihleri arasında geçici mühlet içinde olan ve geçici mühleti sona ermek üzere olan borçlular için geçici mühletin uzatılmasına ve uzatma süresi daha önce verilmiş ve bu süre sona erecekse kesin mühlet kararı verilmesine gerek olmadığı kanısındayım. Buna rağmen mahkeme örneğin 3 aylık geçici mühlet süresi durma süresi içinde sona ereceği için iki ay ek geçici mühlet vermişse veya durma süresi içinde kesin mühlet sona ereceği için kesin mühlet süresi uzatılmışsa bu ek mühlet dahi durma süresi içinde işlemeyecek, yukarıda açıkladığım üzere durma süresinin sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren işlemeye başlayacaktır.

7226 sayılı Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşüldüğü sırada geçici maddenin kanuna eklenmesi teklif edilmiş olup, geçici maddenin konkordatoyu da ilgilendiren bölümün gerekçesine göre;

> *"Üçüncü fıkrayla durma süresi içinde icra ve iflâs hizmetlerinin aksamadan yürütülmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Bu kapsamda, durma süresi içinde icra ve iflâs daireleri tarafından mal veya haklara ilişkin olarak ilan edilmiş olan satış gününün durma tarihleri içinde kalması halinde, bu mal veya haklar için durma süresinin bitiminden sonra, yeni bir talep aranmaksızın icra ve iflâs dairelerince satış günü verilecek ve satış ilanı sadece elektronik ortamda yapılacak ve ilan için ücret alınmayacak; durma süresince rızaen yapılan ödemeler kabul edilecek; taraflardan biri diğer taraf lehine olan işlemlerin yapılmasını talep edebilecek;* ***konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları durma süresince devam edecek; ayrıca icra ve iflâs hizmetlerinin aksamaması için gerekli olan idari tedbirler alınabilecektir. Konkordato kurumuna ilişkin mühlet ve sürelerin, 2004 sayılı Kanunda düzenlenmesi sebebiyle durma süresinin kapsamında olacağı konusunda tereddüt bulunmamaktadır.*** *Durma süresince konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının devam edeceği de açıkça hükme bağlanmaktadır."*

Maddenin genel gerekçesine göre salgın hastalığın yayılmasını önlemenin en etkili yolu, insanların birbirleriyle olan temaslarının asgariye

fından tayin edilen süreler durdurulmuş olduğundan, bu süreler içinde yer alan İİK'nın 287'nci maddesinde öngörülen üç aylık ve ilave iki aylık geçici mühlet, 289'uncu maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen bir yıllık kesin mühlet ve 289'uncu maddenin beşinci fıkrasında düzenlenen altı aylık ek kesin mühlet süreleri de durmuştur.

Buna göre İİK kapsamında 22.3.2020 tarihinde duran konkordato geçici mühleti, kesin mühlet veya hâkim tarafından İİK 289'uncu madde uyarınca verilen ek kesin mühlet durma süresinin sona ereceği 15.6.2020 tarihini takip eden günden itibaren kaldığı yerden tekrar işlemeye başlayacaktır. Konkordato mühletinin son günü 15.06.2020 tarihinden sonraki bir güne rastlamaktaysa, bu durumda konkordato mühletinin bitim tarihini takip eden günden itibaren durma süresi kadar (22 Mart 2020 (bu tarih dahil) -15 Haziran 2020 (bu tarih dahil) = Toplam 86 gün) konkordato mühleti eklenecektir[3].

Geçici Maddedeki bir başka düzenleme 22 Mart 2020 tarihi itibariyle sona ermesine 15 gün veya daha az süre kalan durumlarla ilgilidir. Kanuna göre *"Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır"*. Bu düzenlemenin konkordato mühleti bakımından sonuç doğurabilmesi için 22 Mart 2020 tarihi itibariyle geçici veya kesin konkordato mühletinin sona ermesine 15 gün veya daha az süre kalmış olmalıdır. Bu durumda durma süresinin sona ereceği 15 Haziran 2020 tarihini takip eden günden itibaren 15 gün ek süre verileceğinden konkordato mühleti 30 Haziran 2020 tarihinde sona erecektir. Bu ihtimal bakımından durma süresi içinde (22.03.2020-15.06.2020 tarihleri arasında) mahkeme tarafından konkordato mühleti borçlunun veya komiserin talebi üzerine uzatılmışsa, uzatılan konkordato mühleti 1 Temmuz 2020 tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır.

[3] Konkordato mühletinin durması ve yeniden işlemeye başlamasına dair örnekler için bkz. **Tunç Yücel M.**, "7226 sayılı Kanun ile Cumhurbaşkanlığının 2480 sayılı Yargı Alanındaki Hak Kayıplarının Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair Kararı Uyarınca Sürelerin Durmasının Konkordato Sürelerine Etkisi" Lexpera Blog, https://blog.lexpera.com.tr/7226-sayili-kanun-ile-cumhurbaskanliginin-2480-sayili-karari-uyarinca-surelerin-durmasinin-konkordato-surelerine-etkisi/, E.T., 13.05.2020. (**Tunç Yücel**, Sürelerin Durması)

tarihlerine denk gelirse alacak bildirim süresi 7226 s.K uyarınca bitimine 15 gün veya daha kalan süreler 15 gün uzamış sayılacağından alacak bildirim süresi 15 Haziran 2020 tarihini takip eden günden itibaren 15 gün uzamış olacaktır. Sonuç olarak alacak bildirim süresi 15 Haziran 2020 tarihinden sonraki bir tarihe uzadığından durma süresi içinde konkordato işlemlerinin yapılması mümkün değildir.

Bu aşamaların sürelerin durmasından önce tamamlandığı varsayımında ise konkordato komiseri tarafından alacaklılar toplantısının yapılması, alınan tedbirler nedeniyle bir dönem için imkânsız sonrası için de hukuken ve fiilen oldukça güçtür. Zira 20.3.2020 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan 2020/3 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ulusal ve uluslararası düzeyde açık ve kapalı alanlarda düzenlenecek her türlü bilimsel, kültürel ve sanatsal her türlü toplantıların 2020 yılı için Nisan ayı sonuna kadar ertelenmesine karar verilmiştir. Bu toplantılar içinde açıkça konkordato alacaklılar toplantıları zikredilmemişse de genelin içinde alacaklılar toplantısının da yer aldığı kabul edilmelidir. Bu tarihten sonraki dönemde de salgının seyrindeki belirsizlik ve alınan diğer idari tedbirler nedeniyle alacaklılar toplantısının yapılması güçtür. Bu nedenle alacaklılar toplantısının durma süresi içinde yapılıp yapılamayacağı konusunda konkordato komiserinin takdir yetkisine sahip olduğu kabul edilmelidir. Alacaklılar toplantısı yapılması halinde çok sayıda alacaklının toplantıya katılabilecek olması, salgınla ilgili tedbirleri ihlal edebileceğinden ve alacaklılar toplantısına katılacak alacaklıların birçoğunun şehir dışından gelecek olması nedeniyle seyahat kısıtlamalarına takılması toplantıdan beklenen sonucun elde edilmesini olumsuz etkileyebilecektir.

Cumhurbaşkanlığı'nın 2020/3 Sayılı Genelgesi uyarınca toplantı yasakları 30 Nisan 2020 tarihi itibariyle sona erdiğinden, bu tarihten sonraki bir dönemde alacaklılar toplantısı hukuken yapılabilecek olsa dahi İİK m. 302, IV'de düzenlenen 7 günlük iltihak süresinin işlemeyecek olması nedeniyle alacaklılar toplantısının yapılması konkordato sürecinin ilerlemesi bakımından etkili olmayacak, komiser tarafından alacaklılar toplantısı sonuç raporunun hazırlanması ve konkordato tasdik yargılamasına geçilebilmesi 15 Haziran 2020 tarihinden sonrasına kalacaktır.

indirilmesi olduğundan, kişilerin adliyelerde maruz kalabilecekleri virüs tehdidine karşı önlem alınması ve kişilerin maddi hukuk, usul hukuku ve takip hukuku çerçevesinde süreye bağlı olan haklarının korunması amaçlanmıştır.

Kanımca yapılan düzenlemeyle konkordato mühletlerinin durdurulması konkordato kurumunun amacıyla uyumlu olup, konkordatodan beklenen yararın gerçekleşmesine hizmet edecek niteliktedir. Salgın nedeniyle kişilerin birbirleriyle doğrudan temaslarını önlemeye yönelik olarak özellikle büyükşehirler bakımından uygulanan sokağa çıkma kısıtlamaları, seyahat sınırlamaları gibi birçok idari tedbir nedeniyle, zaten ödeme güçlüğü içinde olan ve konkordato talep etmiş olan borçluların pandemi nedeniyle yaşanan ekonomik ve finansal belirsizlik içinde işletmelerinin mali durumlarının iyileştirilmesi için alabilecekleri önlemler çok sınırlı düzeyde bulunmaktadır. Pandeminin yarattığı ekonomik durgunluk içindeki şirketlerin/işletmelerin salgın nedeniyle satışlardan ve diğer olası giriş kaynaklardan öngörülen ve beklenen nakit girişlerini sağlaması olanaklı görülmemektedir. Finansman dengelerinin daha da bozulduğu bu olağanüstü koşullarda, borçlu gerçek ve tüzel kişilerin alacaklı taraflara yapacakları ödeme tutarı ve takvimini sağlıklı ve gerçekçi şekilde planlanmasına pek olanak bulunmamaktadır. Sonuç olarak işletmelerinin ödeme planlamalarını ve konkordato nihai projelerini hazırlama ve alacaklılarıyla müzakere etme imkanları oldukça sınırlanmıştır.

Geçici Madde 1 düzenlemesinin sonucu olarak, konkordato sürecinin ilerletilmesi için komiserler tarafından yürütülmesi gerekli faaliyet ve işlemlerin gerçekleştirilmesi imkânı da kalmamıştır. Bu bağlamda örneğin, konkordato komiseri tarafından yapılan ilanla alacaklılar alacaklarını bildirmeye davet edilmişse de sürelerin işlemesi ve bu kapsamda İİK m. 15 günlük alacak kayıt süresi durduğundan ve 7226 sayılı Kanun uyarınca durma süresinin sona erdiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağından, alacak kayıtlarının oluşturulması, alacak bildirimleri hakkında borçlunun beyanının alınması ve alacaklılar toplantısı yapılması aşamasına geçilemez. Örneğin, konkordato komiseri tarafından İİK m. 299 uyarınca alacaklılar alacaklarını bildirmeye davet edilmişse alacaklıların alacaklarını bildirmeleri için öngörülen 15 günlük süre 22 Mart-15 Haziran 2020

B. 7226 Sayılı Kanun Kapsamında Duran Konkordato Mühleti İçinde Konkordatonun Alacaklı ve Borçlu Bakımından Sonuçları Devam Eder

Geçici Madde 1'in üçüncü fıkrasının (b) bendi uyarınca 2004 sayılı Kanun ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlar kapsamında alınan tedbirlerden olarak *"Konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları, durma süresince devam eder". Kanunla konkordato mühletleri durdurulmuş olduğundan, konkordatonun sonuçları konusunda bir tereddüt yaşanmaması bakımından konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının durma süresince devam edeceği açıkça hükme bağlanmıştır.* Kanunun lafzına göre konkordatonun sadece alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının devam edeceği belirtilmişse de borçlu ve alacaklılar dışındaki diğer hükümlerinin devam edeceği kabul edilmelidir. Örneğin konkordato komiserinin görev ve yetkileri durma süresi içinde devam edecektir[4].

Durma süresi boyunca tıpkı konkordato mühleti devam ediyormuş gibi mühletin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları geçerli olmaya devam edecektir. Durma süresinin konkordato mühleti içindeki alacaklılar bakımından etkileri, 7226 sayılı Kanunun daha yeni tarihli ve özel bir kanun olduğu dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Kanun koyucu durma süresince konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının devam ettiğini öngörmüşse de İİK'da geçici ve kesin mühletin alacaklılar bakımından doğurduğu bazı sonuçların 7226 sayılı kanun kapsamında durma süresince alınan tedbirler nedeniyle sonuç doğurması mümkün değildir.

Bu bağlamda durma süresi içinde (22.3.2020-15.6.2020) konkordato sürecinde olan borçlular ve alacaklıları bakımından, borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz, evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez; tasdik edilen konkordato projesi aksine

[4] Bkz. **Pekcanıtez**, Fevkalâde Mühlet.

hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur; takas İİK'nın 200 ve 201 inci maddelerine göre ileri sürülebilir; hacizli mallar hakkında niteliğine uygun düştüğü ölçüde 186'ncı madde hükmü uygulanır; konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür; konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, ona eşit kıymette para alacağına çevrilerek komisere bildirilir.

7226 sayılı kanun uyarınca amme alacaklarını takip ve tahsili bakımından yapılacak takip işlemleriyle ilgili bir düzenleme yapılmamış ve bu nedenle genel olarak kamu alacakları bakımından takip yasağı bulunmamaktaysa da konkordatoya ilişkin olarak durma süresi içinde konkordatonun alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının devam edeceğine ilişkin özel düzenleme dikkate alındığında (7226 s.K Geçici Madde 1 Fıkra 1/b ve 3/c) konkordato mühleti (7226 S.K. uyarınca durma süresi) içinde olan borçlular aleyhine amme alacaklarının tahsili için takip yapılması mümkün değildir.

Diğer yandan Geçici Madde 1 nafaka alacakları dışında kalan tüm alacaklar bakımından takip yapılamayacağını, evvelce başlamış takiplerin durduğunu, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararlarının uygulanmayacağını öngörmüş olduğundan ve konkordato hükümlerine göre daha kapsamlı bir hukuki koruma sağladığından İcra ve İflâs Kanununda konkordato mühleti içinde her ne kadar İİK'da 206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabileceği veya rehinli alacaklar için takip başlatılabileceği ve takibe devam edilebileceği[5] ifade edilmişse de bu takipler dahi durma süresince yapılamayacaktır. Zira borçlu ve alacaklıları bakımından konkordato mühletinin etkilerinin yanı sıra durma süresince Geçici Madde 1'in öngördüğü tedbirler de hüküm ve etki doğurmaktadır. 7226 sayılı Kanun her ne kadar konkordato

[5] "Mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez." (İİK m. 295).

mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından doğurduğu sonuçların devam edeceğini belirtmişse de 7226 s.K içindeki takip yasaklarına ilişkin daha katı tedbirler kuşkusuz konkordato mühleti içinde olan borçlular ve onların alacaklıları bakımından da etkilidir[6].

Konkordato mühleti verilmesinin borçlu bakımından sonuçları da Geçici Madde 1'de belirlenen durma süresince devam eder. Bu kapsamda; mühlet içinde olan borçlu, görevi devam eden komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. Borçlu, mahkemenin izni dışında rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa mahkeme, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya 292 nci madde çerçevesinde 297 nci maddeye aykırı davranır veya komiserin talimatlarına uymazsa ya da borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiği anlaşılıyorsa komiserin yazılı raporu üzerine mahkeme borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına karar verebilir. Mahkeme, bu madde uyarınca karar vermeden önce borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklı ve alacaklılar kurulunu duruşmaya davet eder; diğer alacaklıları ise gerekli görürse davet edebilir. Kanımca olağan durumda İİK m. 292 uyarınca konkordato talebinin reddiyle birlikte iflâsa tabi olan borçlunun iflâsına karar verilebilecek olmasına rağmen, 7226 s.K'da öngörülen durma süresi içinde, mahkeme, kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddiyle iflâs kararı vermek yerine, öncelikle borçlunun alacaklılara zarar verebilecek tasarruflarını önlemek için gerekli tedbirleri almalı, gerekli ise borçlunun tasarruf ehliyetini kaldırarak komiserin borçluya nezaret etmesi yerine, borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verilmelidir (İİK m. 297, I).

Uygulamada pek az ihtimal olmakla birlikte, konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin, Geçici Madde 1'de öngörülen durma süresi içinde gerçekleştiğinin komiserin yazılı raporuyla mahkemeye bildirilmesi

[6] **Pekcanıtez**, Fevkalâde Mühlet.

üzerine mahkeme tarafından re'sen, kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verilir. Bu karar, 288'inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir (İİK m. 291, I). Ayrıca konkordato talep eden borçlu mali durumunun iyileşmesi nedeniyle veya alacaklılarıyla özel olarak yapmış olduğu borç yapılandırma sözleşmeleri nedeniyle konkordato talebinden feragat edebilir. Bu durumda da mahkeme feragat nedeniyle konkordato talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermelidir. Konkordato mühleti içinde olan bir sermaye şirketinin Geçici Madde 1'deki durma süresi içinde konkordato talebinden feragat etmesi halinde ise mahkeme şirketin borca batık olup olmadığı konusunda komiserden rapor almalı ve borca batıklık söz konusu değilse konkordato talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermelidir. Şirket borca batık durumda ise Geçici Maddede öngörülen durma süresince iflâs kararı vermemelidir.

C. Borçlunun Konkordato Projesindeki Ödeme Taahhütleri Bakımından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar

Covid-19 salgını nedeniyle bazı işletmelerin faaliyetlerinin durma noktasına geldiği bazı sektörlerdeki işletmelerin/şirketlerin üretim ve satış faaliyetlerinin ise tamamen durduğu maruf ve meşhur bir vakıa haline gelmiştir. Pandemi nedeniyle borçlunun nakit akışında meydana gelen büyük orandaki azalma nedeniyle projede taahhüt edilen ödemelerin belirlenen takvim içinde yapılması fevkalâde güçleşmiş olabilir. Bu durumun alacaklılar toplantısında kabul edilen ve henüz tasdik edilmeyen konkordato talepleri ve mahkeme tarafından tasdik edilerek yürürlüğe giren konkordatolar bakımından etkisinin ne olacağı da tartışma konusudur.

İcra ve İflâs Kanunu uyarınca konkordatonun tasdiki şartlarından biri teklif edilen tutarın borçlunun varlıkları ve öngörülen yeni nakit giriş kaynakları ile uygun ve orantılı olmasıdır (İİK m. 305, I, b). Geçici Madde 1'deki durma süresinin başlangıç tarihi olarak belirlenen 22 Mart 2020'den önce alacaklılar toplantısı yapılan ve yeterli çoğunluk tarafından kabul edilen konkordato projesindeki borç ödeme taahhütlerinin ifasının imkânsız hale gelmesi büyük bir olasılık olarak görülmelidir.

Covid-19 salgını nedeniyle borçlunun projede öngördüğü kaynakları yetersiz hale gelirse bu durumda tasdik talebi hakkında nasıl karar verileceği belirsizdir. Alacaklılar toplantısında kabul edilen projede borçlu tarafından değişiklik yapılmasına imkân sağlayabilecek bir düzenleme olarak mahkemenin projede düzeltme yapılmasını talep etmesi veya mahkemenin re'sen projede düzeltme istemesi düşünülebilir mi? Kanuna göre, mahkeme konkordato projesini yetersiz bulması durumunda kendiliğinden veya talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmenin yapılmasını isteyebilir (İİK m. 305, II). Bu hüküm kapsamında Covid-19 salgının projeye etkisini dikkate alan hâkim, örneğin taksit sayısını artırabilir mi veya vadeleri uzatabilir mi? Hükmün hâkime verdiği takdir yetkisinin kapsamı metinden tam olarak anlaşılmamaktadır. Öğretide verilen örnekler daha ziyade olağan koşullara ilişkin olup, alacaklılar bakımından özellikle de konkordatoya olumlu oy vermeyen alacaklılar dikkate alınarak projede öngörülen uzun vadelerin kısaltılması yönündedir. Hükmün hâkime bu yönde re'sen düzeltme yetkisi verdiği konusunda tereddüt bulunmamaktadır. Buna karşılık projenin hâkim tarafından pandemi koşulları nedeniyle dahi olsa alacaklılarla müzakere edilmeden borçlunun daha lehine olacak şekilde düzeltilmesinin, örneğin indirim oranının artırılmasının mümkün olmadığı kanısındayım. Bununla birlikte, borçlunun talep etmesi halinde mahkeme komiserin görüşünü alarak konkordato projesinde ödenmesi taahhüt edilen miktarlarda alacaklılar aleyhine bir değişiklik yapmamak koşuluyla projede öngörülen ödeme takvimindeki ödeme sürelerinin uzatılmasına karar verebileceği kanısındayım. Somut bir öneri olarak en azından 7226 sayılı kanunda öngörülen durma süresi dikkate alınarak ödeme takviminin ve alacaklılara yapılacak ödemelerin 3 ay ötelenmesine karar verilebileceği mahkemeler tarafından değerlendirilebilir. Hâkimin projenin bu şekilde düzeltilmesini istemesi borçlu ile alacaklılar arasındaki menfaat dengesini ihlal etmeyecek, bilakis borçlunun borçlarını ödemesine imkânın tanıyarak alacaklıların daha da mağdur olmasını önleyecektir.

Konkordato projesinin alacaklılar toplantısında kabul edilmesi ve tasdik yargılaması sonunda mahkeme tarafından tasdik edilmesiyle birlikte, eğer projede tasdik kararının kesinleşmesinden sonra sonuç doğur-

ması talep edilmemişse konkordato tasdik edilmekle bağlayıcı hale gelir (İİK m. 308/c) ve sonuçlarını doğurmaya başlar. Alacaklılar tarafından kabul edilmiş ve mahkeme tarafından tasdik edilmiş olsa dahi konkordato projesi ve borç ödeme planı, borçlunun malvarlığının mevcut durumu ve gelirlerinin gelecek yıllara ilişkin projeksiyonu sonucunda ortaya konulan bir ödeme taahhüdü (planı) olup Covid-19 salgını nedeniyle konkordato talepleri tasdik edilmiş borçluların bu projeksiyonu gerçekleştirmeleri fevkalâde güçleşmiş olabilir.

Kanuna göre, borçlu tasdik edilen konkordato projesi uyarınca borçlarını belirlenen oranda ve vadede ödemek zorundadır. Borçlu projeye uygun olarak borcunu ödemezse her alacaklı konkordatonun kendisi bakımından feshini talep edebileceği gibi (İİK m. 308/e), konkordato projesinde öngörülen alacağının tahsili için doğrudan borçluya icra takibi yapabilir veya konkordatodan önce başlatmış olduğu takibe haciz talep ederek devam edebilir[7]. Geçici Madde 1, alacağını tahsil edemeyen alacaklının konkordatonun kısmen feshini talep etmesine engel olmadığından alacaklı durma süresi içinde veya sonrasında konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak kendisi hakkında konkordatonun kısmen feshini talep edebilir. Geçici Madde 1'deki düzenleme sadece 15 Haziran 2020 tarihine kadar alacaklı tarafından başlatılabilecek takiplerin yapılmasını engelleyebilirse de durmanın sona erdiği tarihten itibaren alacaklı takip talebinde bulunabilir.

Borçlu ve alacaklıların menfaatlerini gözeterek bu risklerin ortadan kaldırılmasını sağlayabilecek hukuki çözümler de tartışmalıdır. Bu bağlamda, tasdik edilen konkordato projesi uyarınca ifada bulunamayan borçlunun yararlanabileceği bir hukuki imkân olarak konkordato borçlunun alacaklılarıyla yaptığı bir borç yapılandırma anlaşması olduğundan ve salgın nedeniyle ifası fevkalâde güçleştiği için TBK'nın 138'inci maddesinde düzenlenen aşırı ifa güçlüğü nedeniyle sözleşmenin yeni koşullara uyarlanması talebine dayanak olabileceği görüşü ileri sürülmüştür[8].

---

[7] **Kuru B.**, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 1526 (**Kuru**, El Kitabı); Pekcanıtez/Erdönmez, Konkordato, s. 169.

[8] **Pekdinçer T./Yılmaz A.**, Korona Virüs (COVİD 19) Salgınının Tasdik Edilmiş Konkordato Projelerine Etkisi, Lexpera Blog, https://blog.lexpera.com.tr/korona-virus-co-

TBK'nın 138'inci maddesine göre,

> *"Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülmeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum, borçludan kaynaklanmayan bir sebeple ortaya çıkar ve sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir ve borçlu da borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olursa borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahiptir. Sürekli edimli sözleşmelerde borçlu, kural olarak dönme hakkının yerine fesih hakkını kullanır."*

Maddenin gerekçesine göre, sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması borçlar hukukundaki ahde vefa ilkesinin istisnası olan işlem temelinin çökmesi ilkesine dayanmaktadır. Sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması dört koşulun birlikte gerçekleşmesine bağlıdır. Buna göre,

> *"1. Sözleşmenin yapıldığı sırada, taraflarca öngörülmeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum ortaya çıkmış olmalıdır. 2. Bu durum borçludan kaynaklanmamış olmalıdır. 3. Bu durum, sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirmiş olmalıdır. 4. Borçlu, borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olmalıdır. Maddeye göre, uyarlamanın bütün koşulları gerçekleşmişse borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteyebilir."*[9]

Konkordatonun hukuki niteliği tartışmalı olmakla birlikte borçlu ile alacaklıları arasındaki anlaşmaya dayanan kollektif bir cebri icra kurumudur[10]. Ancak konkordato mühleti verilmesi mühletin uzatılması ve mühlet sonunda konkordato projesinin kabul edilmesi bakımından borçlu ile alacaklılar arasında tam bir irade serbestisine dayalı sözleşme ilişkisi olduğu kabul edilemez. Zira mahkeme mühlet kararını verirken alacaklıların muvafakatini aramadığı gibi konkordato projesine olumlu

---

vid-19-salgininin-tasdik-edilmis-konkordato-projelerine-etkisi/, E.T. 10.5.2020.

[9] Madde Gerekçeleri için bkz. Bkz. Türk Borçlar Kanunu Tasarısı, https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0499.pdf, E.T. 10.05.2020.

[10] **Pekcanıtez H./Erdönmez G.**, Konkordato, İstanbul 2018, s. 4.

oy vermeyen alacaklılar da yeterli çoğunluğun sağlanmış olması nedeniyle rızaları dışında konkordatoya tâbi olabilmektedir. Bu nedenle sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasına ilişkin TBK m. 138 hükmünün konkordato anlaşmasına uygulanması tereddütlüdür. Nitekim Kuru'ya göre, projeye göre vadesinde kendisine ödeme yapılmayan alacaklı konkordatonun kendisi için feshini talep ettiğinde, borçlu TBK m. 112 uyarınca borcun ödenmemesinin kendi kusurundan kaynaklanmadığını ispat ederek, davanın reddini sağlayamaz[11]. Alacaklı muaccel alacağının ödenmesi için hem konkordato geçici ve kesin mühleti içinde hem de rızası olmasa dahi konkordato projesinde öngörülen vadelerin dolması için beklemek zorunda kaldığından, projeye göre borcun vadesinde ödenmemesi halinde borçlunun kusuru bulunmasa dahi alacaklının biraz daha beklemesini veya alacağında bir miktar daha indirim yapmasını istemenin menfaatler dengesine uygun olmadığı kabul edilmektedir. Öğretide, alacaklının konkordatoya katlanma yükümlülüğünün de bir sınırı olduğu ve alacaklının zaten büyük bir özveride bulunmak zorunda kaldıkları ifade edilmektedir[12]. Kanımca bu görüşler olağan koşullarda konkordatonun borçlu tarafından ihlal edilmesi bakımından önem arz etmekle birlikte, salgın gibi olağanüstü koşullar bakımından borçlunun borcunu ödeyememesinde kusurunun bulunmadığı olağanüstü hallerin etkisi tartışılmaya değerdir.

Diğer taraftan öngörülmesi, önlem alınması mümkün olmayan Covid-19 salgınının borçlunun konkordato taahhütlerini yerine getirememesine neden olduğu olağanüstü hallerde borçluyu korumasız bırakmanın hem borçlunun hem de alacaklıların aleyhine olabileceği de dikkate alınabilir. Bu veçheden bakıldığında teorik olarak konkordatonun temelinde borçlu ile alacaklıların anlaşması yer aldığından borçlu ile alacaklı arasındaki ödeme taahhüdü bakımından uyarlama hükümleri uygulanabilir. Yukarıdaki şartlar çerçevesinde değerlendirildiğinde, Covid-19 salgını, konkordato projesinin ve borç ödeme planının alacaklılar toplantısında kabul edildiği tarih itibariyle borçlu tarafından öngörülmesi

[11] **Kuru**, El Kitabı, s. 1524; **Altay S./Eskiocak A.**, Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2018, s. 344

[12] **Altay/Eskiocak**, s. 342.

beklenemeyecek bir vakıa olarak ortaya çıkmıştır; salgın borçludan kaynaklanmamıştır; borçlunun konkordato projesinin alacaklılar tarafından kabul edildiği tarih itibariyle taahhüt ettiği ödemeler veya ödeme vadelerine aynen uymasının istenmesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edebilecektir. Buna göre, borçlu henüz borcunu ifa etmemişse, asliye ticaret mahkemesinden konkordato projesinin yeni koşullara göre uyarlanmasını talep edebilir. Bu durumda mahkeme alacaklıları da dinledikten sonra şartların oluştuğu kanaatine varırsa borçlu ve alacaklıların menfaatlerini birlikte göz önünde bulundurarak[13] konkordatonun amacını da dikkate alarak teorik olarak konkordato projesinde uyarlama yapabilir kanısındayım. Bu kapsamda mahkeme ödemesiz dönemin uzatılmasına, taksit sürelerinin uzatılmasına, taksit sayılarının artırılmasına, faiz indirimine vb. yöntemler kullanarak konkordato projesinin ifasını mümkün kılabilir. Ancak sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması konkordato projelerinin borçlu ve alacaklıların menfaatlerinin birlikte gözetilmesi suretiyle borçluların borçlarını ifa etmelerine olanak sağlayabileceği söylenebilirse de uygulanması pek pratik bir yol olmayacaktır. Zira konkordatonun borçlunun konkordatoya tabi tüm alacaklarını bağlaması nedeniyle borçlunun konkordatodan etkilenen tüm alacaklılarına karşı konkordato projesinin uyarlanması için talepte bulunması, tüm alacaklılara tebligat yapılması ve mahkeme tarafından karar verilmesi uzun süreceği gibi borçlu bakımından giderlerin artmasına neden olacağından konkordato projesinin gerçekleşme ihtimalini de azaltabilecek; mahkemelerdeki uyuşmazlık sayısının ve iş yükünün artmasına yol açacaktır.

Diğer yandan borçlu konkordato projesi uyarınca borcunu vadesi geldiği halde ödemezse alacaklı kendisi bakımından konkordatonun kısmen feshini talep edebilir (İİK m. 308/h). Kısmen fesih davasında borçlu sözleşmenin değişen koşullara uyarlanmasını def'i yoluyla ileri sürebileceği değerlendirilebilir. Ancak konkordatonun alacaklı tarafından kısmen feshinin talep edilmesi, bu konuda yargılama yapılması ve hatta konkordato projesindeki ödeme taahhüdünün değişen koşullara

[13] **Doğan G.**, "Aşırı İfa Güçlüğü Nedeniyle Sözleşmenin Değişen Koşullara Uyarlanması", TBB Dergisi, 2014 (111), s. 28, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2014-111-1358, E, T., 10.05.2020.

uyarlanmasının def'i yoluyla ileri sürülebilmesi, alacaklı tarafından ödenmeyen taksit için borçluya takip yapılmasına engel değildir. Takip yapılması halinde ise borçlunun diğer ödemelerini projeye uygun olarak gerçekleştirmesi imkânsız hale geleceğinden ve bu diğer alacaklılar bakımından dan konkordatonun feshi sebebi olacağından pratik olarak etkili bir yol olmayacaktır.

Hem borçlu ve alacaklılar bakımından sonuçları hem de yargı organlarının önüne gelecek çok sayıdaki takip ve uyuşmazlık dalgası bakımından özetlenen riskleri nedeniyle uyarlama yolunun tercih edilmesinin pek uygun olmayacağı kanısındayım. Kanımca hem Covid-19 salgını nedeniyle önümüzdeki dönemde talep edilecek konkordatoları başvurularını azaltacak hem de mevcut konkordato süreçlerini konkordato projelerindeki ödeme taahhütlerinin borçlular tarafından ifasını kolaylaştıracak genel bir düzenleme yapılması daha isabetli olacaktır.

III. Covid-19 Salgınının Olumsuz Etkilerinin Önlenmesi Amacıyla Alınması Gerekli Diğer Önlemler ve Bu Alanda Yapılabilecek Düzenlemeler

Borçlular bakımından salgının mevcut veya gelecekte ortaya çıkabilecek olumsuz etkilerinin önlenmesi için kanunla geçici bir düzenleme yapılarak Covid-19 salgını sebebiyle ekonomik olarak zor durumda olan borçluların korunması amacıyla iflâs ve konkordato hükümlerinde değişiklik yapılarak konkordato talep edilebilmesi kolaylaştırılabilir veya İİK'nın 317 vd. maddelerinde düzenlenen fevkalâde mühlet hükümlerinin uygulanabilmesini sağlamak için Cumhurbaşkanı tarafından 317'nci madde uyarınca karar alınabilir.

Salgının etkilerinin devam edeceği geçici bir dönem için konkordato talebini ve konkordato mühleti verilmesini kolaylaştırma yaklaşımının dayanağı, borçluların borçlarını ödeyememelerinin veya ödeyememe ihtimali bulunmasının, kendi hatalı veya yanlış kararlarından değil, öngörülemeyen, beklenmeyen, borçluların elinde olmayan salgın bir hastalıktan kaynaklanmasıdır. Bu durumda borçluya icra ve iflâs takibi baskısı olmadan geçici bir süreyle faaliyetlerine devam etme ve borçlarını ödeme

fırsatı verilmesi borçlu ile alacaklılar arasındaki menfaat dengesini de gözeten uygun bir çözüm olacaktır. Olağanüstü bir durum olarak kabul edilmesi gereken salgın hastalık nedeniyle gelirleri azalan ve ödemeler dengesi bozulan borçlu gerçek ve tüzel kişilerin mevcut düzenlemedeki haliyle sıkı şartları yerine getirerek ve daha fazla masraf yaparak mühlet alabilmesi yerine daha az masrafla ve daha hızlı konkordato mühleti alabilmesi yolu tercih edilmelidir. Belirtmek gerekir ki konkordato hükümlerini büyük ölçüde iktibas ettiğimiz İsviçre Hukukunda iflâsların önlenmesi ve konkordato başvurularının daha kolay yapılabilmesini sağlayacak özel düzenlemeler yapılmıştır[14]. Aşağıda İsviçre hukukundaki bu güncel gelişmeler de dikkate alınarak konkordato alanında yapılabilecek düzenlemelere ilişkin başlıca öneriler ifade edilmiştir.

A. Konkordatoya İlişkin Hükümlerde Yapılabilecek Geçici Değişiklikler

Kanunun iflâs ve konkordatoya ilişkin mevcut hükümlerinin geçici süreyle uygulanmaması ve bu döneme ilişkin geçici hükümlerin uygulanması sağlanabilir. Bu kapsamda yapılması önerilebilecek bazı düzenlemeler şunlardır:

1) 31 Aralık 2019 tarihi itibariyle borca batık olmayan sermaye şirketleri daha sonra borca batık hale gelse dahi, salgının etkilerini sürdüreceği tahmin edilen dönemin sonuna kadar (bu tarih kanunla belirlenebilir) borca batıklığın ortadan kalkması ihtimali varsa TTK m. 376'daki borca batıklık bildiriminde bulunma yükümlülüğü devam etse dahi iflâs hükümlerinin uygulanmaması yönünde düzenleme yapılabilir. Sermaye şirketi yönetim organı bu imkândan yararlanmak istiyorsa, bu konuda karar alarak, bu kararının nedenleriyle birlikte belgelerini hazırlayarak mahkemeden talepte bulunabilir. Böylece Covid-19 salgını sebebiyle borca batık hale geldiği tespit edilen sermaye şirketleri bakımından

[14] Bkz. Verordnung über insolvenzrechtliche Massnahmen zur Bewältigung der Coronakrise, https://www.ejpd.admin.ch/dam/data/bj/aktuell/news/2020/2020-04-16/vo-Covid19-insolvenz-d.pdf, E.T. 10.05.2020.

borca batıklığın doğrudan iflâs sebebi olarak uygulanması geçici olarak durdurulabilir[15].

2) Konkordato başvurularıyla ilgili olarak, salgının etkilerini sürdüreceği tahmin edilen dönemin sonuna kadar (bu tarih kanunla belirlenebilir ve uzatılması konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilebilir) yapılacak başvurularda, İİK m. 286/I, a hükmü uygulanmayabilir. Bu kapsamda geçici mühlet için borçlu iflâsa tabi olsun veya olmasın konkordato ön projesi verme yükümlülüğü kaldırılabilir. Diğer belgeler tam olarak sunulursa mahkeme tarafından geçici mühlet verilmesi öngörülebilir.

3) Konkordato geçici mühleti verilebilmesini kolaylaştırmak amacıyla İİK m. 286/I, e' de iflâsa tabi olan borçlular bakımından öngörülen şartlar arasında yer alan "makul güvence veren denetim raporu alma yükümlülüğü" geçici bir süreyle durdurulabilir[16]. Makul güvence veren denetim raporunun alınması hem zaman alan hem de önemli bir maliyet getiren bir şart olup, Covid-19 salgını nedeniyle borçlarını ödeyemeyecek duruma gelmiş borçluların ekonomik olarak daha fazla zorlanmadan konkordato hükümlerinden yaralanabilmesi gerektiği kanısındayım. Makul güvence

[15] Aynı yönde İsviçre hukukunda yapılmış düzenleme için bkz. Verordnung über insolvenzrechtliche Massnahmen zur Bewältigung der Coronakrise, Art 1; Alman hukukunda da özel bir kanunla borçlarını ödeme imkânı olmayan (aciz halinde olan) veya borca batık durumda olan tüzel kişilerin iflâs talep zorunluluğu 20.09.2020 tarihine kadar geçici süreyle durdurulmuştur. Kanuna göre, borçlu tüzel kişinin borca batıklığı veya aciz hali Covid salgınından kaynaklanmamaktaysa veya ödeme güçlüğünün ortadan kalkma ihtimali yoksa bu hüküm uygulanamayacaktır. Bkz. Gesetz zur vorübergehenden Aussetzung der Insolvenzantragspflicht und zur Begrenzung der Organhaftung bei einer durch die COVID-19-Pandemie bedingten Insolvenz (COVID-19-Insolvenzaussetzungsgesetz - COVInsAG), §1, https://www.gesetze-im-internet.de/covinsag/BJNR056910020.html, E.T., 13.05.2020; Daha ayrıntılı bilgi için bkz. **Özekes M./Boran Güneysu N.**, "KOVID-19 Salgınından Dolayı Alman Hukukunda Yargılama ve Takip Hukukuna İlişkin Hukukî Durum ile Özellikle İflâslar (Küllî İcra) Hakkındaki Düzenlemeye Genel Bakış", Lexpera Blog, https://blog.lexpera.com.tr/kovid-19-salginindan-dolayi-alman-hukukunda-yargilama-ve-takip-hukukuna-iliskin-hukuki-durum/, E.T., 10.05.2020.

[16] Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik (RG 3.1.2018 T., 30671 S.) m. 5 uyarınca iflâsa tabi olmayan borçlular bakımından makul güvence veren denetin raporu hazırlanması gerekli değildir.

veren denetim raporu pandemi döneminde yapılacak başvurular bakımından sadece kesin mühlet kararı verilebilmesinin bir şartı olarak değerlendirilebilir.

4) İİK'nın 289'uncu maddesi uyarınca geçici mühlet sonunda kesin mühlet verilebilmesi için duruşma yapma zorunluluğu geçici bir dönem için kaldırılmalıdır. Borçlunun talebi hakkında karar verilmeden önce alacaklılara yazılı olarak beyan ve itirazda bulunma imkânı zaten tanındığından, dosya üzerinden kesin mühlet kararı verilebilmelidir. Böylece salgının yayılmasının önlenmesi konusunda ek tedbir alınmış olacaktır.

5) Covid-19 salgınının nasıl gelişeceği, yayılma yönünde tekrar atak yapıp yapmayacağı, olası salgın atağının toplumu ve ekonomiyi ne derece etkileyeceği, bu kapsamda alınabilecek olası yasal ve idari tedbirler ve bu nedenle sektör ve bu sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin nasıl etkileneceği belirsiz olduğundan ve geçici mühlet içinde İİK m. 287 uyarınca konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığının yakından incelenmesi ve gerçekçi şekilde değerlendirilmesi zorluk arz edeceğinden, geçici mühlet süresinin mevcut düzenlemeden farklı olarak toplamda 8 aya veya daha uzun bir süreye kadar uzatılabileceği yönünde bir düzenleme yapılabilir[17].

6) İcra ve İflâs Kanunun 292'inci maddesinin (a) ve (b) bentlerinin, 31 Aralık 2019 tarihinden önce borca batık olmayan borçlular bakımından salgının etkilerinin ortadan kalktığı tarihe kadar uygulanmaması yönünde geçici bir düzenleme yapılabilir. Buna göre *"borçlunun malvarlığının korunması için iflâsın açılması gerekiyor"* veya *"konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılıyor"* olsa dahi kesin mühletin kaldırılamayacağı, konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına karar verilemeyeceği yönünde düzenleme yapılabilir. Zira konkordatonun başarıya ulaşıp ulaşmayacağının

[17] İsviçre hukukunda azami dört ay olan geçici mühletin altı ay olarak uygulanması öngörülmüştür. Bkz. Verordnung über insolvenzrechtliche Massnahmen zur Bewältigung der Coronakrise, https://www.ejpd.admin.ch/dam/data/bj/aktuell/news/2020/2020-04-16/vo-Covid19-insolvenz-d.pdf, E.T. 10.05.2020.

Covid-19 salgını nedeniyle ekonomik hayatın büyük ölçüde durduğu bir zaman diliminde belirlenmesi çok zor olacaktır. Bu dönemde yapılacak isabetsiz bir değerlendirme borçluların salgın sonrasında borçlarını ödeyebilecek imkana sahip olmasına rağmen takiplere maruz kalmasına ve iflâs etmesine yol açabilir.

7) Geçici düzenlemenin en kısa sürede yürürlüğe girmesi sağlanarak salgının etkilerinin yoğun olarak devam edebileceği bir tarihe kadar yürürlükte kalabilir.

8) Geçici düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki konkordato başvuruları için İİK'nın önceki hükümleri uygulanabilir. Bununla birlikte salgınla ilgili tedbirler alınmadan önceki tarihte konkordato projesi alacaklılar toplantısı tarafından kabul edilen veya mahkeme tarafından tasdik edilen borçlular bakımından talep etmeleri halinde belirli bir süre daha taksit erteleme imkânı sağlayacak bir düzenleme yapılabilir.

9) Konkordatoda mühlet verilmesi adi alacaklılar bakımından faiz işlemesini durdurmaktaysa da rehinle teminat altına alınan alacaklar bakımından faiz işlemeye devam etmektedir. Yapılacak düzenlemeyle rehinle teminat altına alınan alacaklarda da faiz işlemesi durdurulabilir veya işleyecek faizler bakımından geçici bir süreyle azami bir oran belirlenebilir.

B. İİK m. 317-329'da Düzenlenen "Fevkalâde Mühlet" Hükümlerinin Uygulanması

Covid-19 salgını nedeniyle geçici nakit sıkıntısı yaşayan borçluların icra ve iflâs takiplerine maruz kalmalarını önleyebilecek diğer bir yol ise konkordato hükümlerinde değişiklik yapılması yerine veya bu önlemlere ek olarak İİK'nın 317 vd. maddelerinde düzenlenen fevkalâde mühlet hükümlerinin uygulanmasıdır. Esasında zaten İİK'da mevcut bir düzenleme olduğundan bu hükümlerin uygulanması daha pratik bir yol olabilir.

İİK m. 317 vd. hükümlerine göre, fevkalâde mühlet hükümlerinin uygulanabilmesi için öncelikle "fevkalâde bir durum bulunması" (Kanun

örnek olarak ekonomik buhranı saymıştır) ve İİK m. 317 uyarınca Cumhurbaşkanı tarafından bu olağanüstü durumdan etkilenen borçlular için belirli bir süreyle m. 318 ve devamı hükümlerinin uygulanmasına karar vermelidir. Covid-19 salgını, dünyada ve Türkiye'de yarattığı ekonomik durgunluk, işsizlik ve diğer yıkıcı etkileri dikkate alındığında, fevkalâde hallerin bariz örneklerinden biri sayılmalıdır.

Kanunun 317'nci maddesinde olağanüstü durumdan etkilenen belirli bir bölgedeki borçlular bakımından karar alınabileceği belirtilmişse de Covid-19 salgını tüm dünyada ve Türkiye'nin her yerinde yaygın olarak ortaya çıktığından ülke genelindeki salgından etkilenen tüm borçlular şartlarını yerine getirerek bu hükümlerden yararlanabilir[18].

Fevkalâde mühlet hükümlerinin hangi süreyle uygulanacağı Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenmelidir. Fevkalâde mühlet hükümleri ancak belirlenen bu süre içinde başvuru yapılması halinde uygulanabilir[19].

Fevkalâde hal hükümlerinin şartlarının ayrıntılarına girilmesi bu çalışmanın kapsamını aşmakla birlikte konkordato çözümüne nazaran benzerliklerini ve farklarını tespit etmek bakımından özetle diğer şartları şu şekilde sıralanabilir.

1) Fevkalâde mühleti, kusuru olmaksızın taahhütlerini ifa edemeyen borçlular icra mahkemesinden talep edebilir.

2) Borçlunun borçlarını ödeyememesi kendi kusurundan kaynaklanmamaktaysa ve mühletin sonunda borçlarını tamamen ödeyebilme ihtimali varsa icra mahkemesi tarafından borçluya durumunu düzeltebilmesi için *altı ayı geçmeyecek şekilde "fevkalâde mühlet"* verilir (İİK m. 318, II). Fevkalâde mühlet içinde olan borçlu talep ederse ve fevkalâde mühlet verilmesini gerektiren sebepler borçlunun kusuru olmaksızın devam ediyorsa, icra mahkemesi fevkalâde mühleti *en fazla dört ay* uzatabilir. Konkordatodan farklı olarak fevkalâde mühlette mühlet borçlunun borçların belirli bir vadede veya belirli bir oranda indirim yapılarak öden-

18 **Kuru**, El Kitabı, s. 1578.

19 **Kuru**, El Kitabı, s. 1578.

mesi konusunda alacaklılarıyla müzakere etmesi ve anlaşması için değil mühlet sonunda borçlarını ödeme imkanına kavuşması için verilir. Konkordatoda borçlunun borçlarını taksitlerle ve belirli bir vadede ödeyebilmesi için alacaklıların kanunda öngörülen çoğunluğunun kabulü gerekli olmasına rağmen, fevkalâde mühlette alacaklıların kabulü aranmadığından icra mahkemesinin kararı yeterlidir.

3) Fevkalâde mühlet talep eden borçlu, icra mahkemesine başvurusunda dilekçesine mali vaziyetini gösteren vesikaları ve alacaklıların listesini eklemelidir. Borçlu ayrıca icra mahkemesi tarafından talep olunan bütün bilgileri ve evrakı mahkemeye vermelidir. Borçlu iflâsa tabi ise ayrıca bilanço ve defterlerini de dilekçesine eklemelidir (İİK m. 318, II).

4) Mevcut düzenleme uyarınca (İİK m. 319) borçlunun fevkalâde mühlet talebi esaslı ise, başka bir deyişle ciddi ve inandırıcıysa, icra mahkemesi duruşma günü belirleyerek alacaklıları davet eder ve kısa süre içinde kararını verir. Yukarıda konkordatoyla ilgili değişiklik önerilerinde de ifade ettiğim üzere salgının yayılmasını önlemek bakımından duruşma yapma zorunluluğu fevkalâde mühlet yargılaması bakımından da kaldırılabilir. Alacaklıların yazılı itirazları dosya üzerinden değerlendirilerek fevkalâde mühlet talebi hakkında en kısa sürede karar verilebilir.

5) İcra mahkemesi borçlunun gerçek mali durumunun tespiti edilmesi için bilirkişi görevlendirebilir.

Fevkalâde mühlet verilmesinin borçlu ve alacaklılar bakımından sonuçları ise özetle aşağıdakilerdir:

1) İcra mahkemesi fevkalâde mühlet verilmesi kararıyla birlikte, borçlunun mallarının defterinin tutulmasını emreder ve alacaklıların haklarını korumak amacıyla diğer bütün tedbirleri alır, borçlunun işlemlerine nezaret etmek üzere komiser görevlendirebilir (İİK m. 321) ancak konkordatodan farklı olarak komiser görevlendirilmesi zorunlu değildir.

2) Fevkalâde mühlet içinde borçluya karşı takip yapılabilir ve bu takiplerde haciz ve sonraki icra takip işlemlerine devam edilemez, örneğin satış yapılamaz. İflâs takipleri bakımından ise depo emrine kadar iflâs yargılamasına devam edilebilir. Ancak depo kararı verilemeyeceği gibi iflâs kararı da verilemez. Haczedilen ücretler mühlet sırasında da tahsil edilir; mühlet sırasında veya mühletten önce başlatılmış bir takip çerçevesinde aynî teminat kapsamına girdiği takdirde kiralar için de aynı kural geçerlidir. Kanunun 106, 150/e, 156, 206, 278, 279 ve 280 inci maddelerinde öngörülen süreler mühlet süresince uzatılır. Aynı kural, aynî teminatlarda, taşınmaz rehni ile temin edilmiş alacakların faizleri için de geçerlidir (İİK m. 323).

3) Fevkalâde mühlet için geçerli takip yasağı kanunda öngörülen parasal sınırın altında kalan küçük miktarlı alacaklar ve İİK m. 206'nın birinci sırasındaki alacaklar için uygulanmaz. Ancak bu alacaklılar borçlu iflâsa tabi olsa dahi iflâs yoluyla takip yapamaz (İİK m. 326). Yapılacak düzenlemeyle kanunda belirlenen para miktarı güncellenerek küçük miktarlı borçların ödenmesi sağlanabilir.

4) Fevkalâde mühlet içinde kural olarak borçlu faaliyetini sürdürmekteyse de borçlunun alacaklılarına zarar verebilecek veya malvarlığını azaltabilecek tasarruflarda bulunması yasaklanmıştır. Fevkalâde mühlet içinde alacaklıların kanuni menfaatlerine zarar veren yahut alacaklılardan bir kısmını diğerlerine tercih edilerek yapılacak kayırıcı işlemler yasaklanmıştır (İİK m. 324). İcra mahkemesi fevkalâde mühlet kararıyla birlikte, komiser görevlendirmişse komiserin, komiser yoksa bizzat icra mahkemesinin muvafakati olmaksızın borçlunun taşınmazlarını temlik etmesini, bunlar üzerinde rehin ve benzeri ayni haklar tesis etmesini, ivazsız tasarruflarda bulunmasını ve fevkalâde mühletten önce doğmuş borçların ödenmesini, kefil olunmasını yasaklayabilir ve bu yasaklara aykırı davranışların hükümsüz olacağına karar verebilir. Konkordatoda ise bu düzenlemeden farklı olarak İİK m. 297'nci maddenin ikinci fıkrasında mahkemenin kararına gerek olmaksı-

zın kanun tarafından düzenlenmiştir (İİK m. 325). Ancak 206 ncı maddede ikinci ve üçüncü sırasındaki imtiyazlı alacakların ödenmesi ve 319 uncu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen taksitlerin tediyesi için komiserin veya icra mahkemesinin onayını almak gerekli değildir.

5) Borçlu İİK m. 319/son uyarınca belirlenen taksitleri vaktinde ödemez; komiserin talimatına uymaz ve alacakların kanuni menfaatlerini ihlal eder ya da bazıları lehine diğerlerinin zararına olarak işlemler yaparsa, icra mahkemesine verdiği bilgilerin gerçeğe aykırı olduğu ya da borçlunun bütün taahütlerini ifa etme imkanına sahip bulunduğu alacaklı tarafından ispat edilirse, komiserin talebi veya alacaklılardan birinin talebiyle fevkalâde mühlet kaldırılır (İİK m. 328).

6) Kanuna göre, fevkalâde mühletten yararlanan borçlu bu süre içinde konkordato talep etme imkanına da sahiptir. Borçlu konkordato talep etmek isterse belgelerini ve komiser görevlendirilmiş olması halinde komiserin görüşüyle birlikte kondordato projesini asliye ticaret mahkemesine vermelidir. Aksi halde fevkalâde müddetin bitmesinden itibaren altı ay içinde konkordato mühleti ve yeniden fevkalâde mühlet verilemez (İİK m. 329).

Covid-19 salgını nedeniyle fevkalâde mühlet hükümlerinin uygulanması tercih edilirse, konkordato hükümlerinde geçici bir değişiklik yapılmasına ihtiyaç kalmayabilecektir. Zira kusuru olmaksızın borçlarını ödeyemeyen borçlular 6+4 ay olmak üzere fevkalâde mühletten yararlanabilecek, ayrıca fevkalâde mühlet içinde olmak koşuluyla konkordato talep ederek konkordato mühletinden de yararlanarak alacaklılarıyla anlaşma yolunu tercih edebilecektir.

Salgının devam etmesi nedeniyle fevkalâde mühlet hükümlerinin uygulanmasına karar verilirse bu düzenlemeden konkordatosu tasdik edilen ancak salgın nedeniyle borçlarını ödeyemeyecek durumda olan borçluların da yararlanabilmesi mümkün olacaktır. Tasdik edilen konkordato projesine göre vadesi gelen borçlarını salgın sebebiyle elinde olmayan nedenlerle ödeyemeyen borçlular icra mahkemesinden fevkalâde

mühlet verilmesini talep edebilecektir. Fevkalâde mühlet hükümlerinin uygulandığı tarihler arasında konkordato mühleti içinde olan borçluların ise fevkalâde mühlet talep etmelerinde hukuki yarar bulunmadığı kanısındayım.

SONUÇ

Bu çalışmada incelenen hususlarla ilgili varılan sonuçları kısaca ifade etmek gerekirse;

1. 7226 s.K. ile belirlenen durma süreleri içinde konkordato mühletleri de durmuştur. Bu çerçevede konkordato mühleti içinde olan borçlular durma süresi kadar ek bir mühletten yararlandırılmıştır. Buna göre, İİK kapsamında 22.3.2020 tarihinde duran konkordato geçici mühleti, kesin mühlet veya hâkim tarafından İİK 289'uncu madde uyarınca verilen ek kesin mühlet durma süresinin sona ereceği 15.6.2020 tarihini takip eden günden itibaren kaldığı yerden tekrar işlemeye başlayacaktır. Konkordato mühletinin son günü 15.06.2020 tarihinden sonraki bir güne rastlamaktaysa, bu durumda konkordato mühletinin bitim tarihini takip eden günden itibaren durma süresi kadar (22 Mart 2020 (bu tarih dahil) -15 Haziran 2020 (bu tarih dahil) = Toplam 86 gün) konkordato mühleti eklenecektir.

2. Covid-19 salgını ve salgının önlenmesi amacıyla icra ve iflâs hukuku ve konkordato alanında yürürlüğe giren tedbirlerin konkordato sürecinde olan veya yeni konkordato başvurusu yapacak borçlu ve gerçek tüzel kişiler bakımından etkileri değerlendirilirken, salgının borçlular bakımından yarattığı öngörülemez ve önlenemez etkileri dikkate alınmalıdır.

3. Mevzuat hükümleri konkordatonun ilgilisi olan tüm alacaklıların menfaatleri de dikkate alınarak mümkün olduğunca borçlu lehine yorumlanmalıdır.

4. Covid-19 salgınının mevcut ve önümüzdeki günlerde talep edilecek konkordatolara etkisi konusunda mahkemelerin yaklaşım ve kararları farklı olabileceğinden, ortaya çıkabilecek çelişkili

uygulamaları önlemek amacıyla, borçlu gerçek ve tüzel kişilerin (özellikle nakit akış sıkıntısı içindeki işletmelerin ve şirketlerin) ihtiyaçları dikkate alınarak faaliyetlerini sürdürmelerine ve borçlarını ödemelerine imkân sağlamak amacıyla kanunla geçici bir düzenleme yapılmalıdır.

5. Bu bağlamda öncelikle 31.12.2019 tarihinden sonra borca batık hale gelen sermaye şirketleri bakımından salgının etkilerini sürdüreceği tahmin edilen dönemin sonuna kadar (bu tarih kanunla belirlenebilir) borca batıklığın ortadan kalkması ihtimali varsa, TTK m. 376'daki borca batıklık bildiriminde bulunma yükümlülüğü devam etse dahi iflâs hükümlerinin uygulanmaması yönünde geçici bir düzenleme yapılabilir.

6. Konkordatoya başvuru yapılması ve konkordato mühleti verilmesi konusundaki İİK hükümleri geçici bir süreyle kolaylaştırılabilir. Bu çerçevede ayrıntıları yukarıda açıklanan geçici yasal düzenlemeler yapılabilir.

7. Konkordatonun kolaylaştırılması yönündeki bir düzenleme yapılacaksa bununla birlikte veya bu yönde bir düzenleme yapılmayacaksa ayrı olarak İİK'nın fevkalade mühlete ilişkin m. 317 ve devamındaki hükümlerinin pandeminin etkilerinin sona erebileceği tarihe (bu tarih kanunla belirlenebilir) kadar uygulanmasını sağlayacak bir düzenleme yapılabilir.